

– немає відповіді – 43,52%.

Незважаючи на задоволення 20,37% учнів тим, як проводяться уроки основ здоров'я, результати виконання другого завдання відкрили декілька наявних з їх точки зору проблем у викладанні предмета в школі.

Серед них – недостатня кількість годин, відведена на вивчення курсу (збільшити її пропонують 16,67 % дітей); брак навчально-методичного забезпечення (не вистачає книжок (1,86 %), учням доводиться багато писати (5,56 %), мало наочності (4,63 %) тощо). Тому 39,82% респондентів бажають, щоб уроки проходили цікаво, весело, корисно. Найбільш оптимальне рішення для цього учні вбачають у практичному застосуванні набутих знань, створенні ігрових ситуацій (25,01%); виконанні групових творчих завдань, проведенні вікторин, тестувань (17,60 %); створенні малюнків, перегляді відеofільмів (4,63%). 10,18% опитаних пропонують проводити уроки основ здоров'я на свіжому повітрі. 5,56% потребують фізичного розвантаження під час занять. Для 12,04% учнів необхідною умовою успішного вивчення предмета є підвищення вимог до вчителя (мені не подобається наш учитель (11,11%), щоб був більш строгий вчитель, розповідав зрозуміло, цікаво, жартував, був задоволений, не кричав на нас, ставив гарні оцінки). При цьому стійку відсутність дисципліни на уроках відмічають 19,44% дітей, що обумовлює байдуже (9,27%) або негативне (3,70%) ставлення до уроків основ здоров'я.

Висновки.

1. Зміст навчальної програми з основ здоров'я в основному відповідає сучасним інформаційним потребам учнів. Виключення складають питання, що вимагають попереднього засвоєння школярами базових знань з біології людини.

2. Можливо, відсутність у вчителів основ здоров'я спеціальної підготовки і власного прагнення до практичного спрямування знань школярів, до використання активних методів навчання на уроках, слабка забезпеченість шкіл навчальними посібниками, ТЗН і наочністю створюють перешкоди для успішного формування мотивації до вивчення курсу. Внаслідок цього, на жаль, предмет досі сприймається учнями як другорядний і такий, що не потребує до себе серйозного відношення, хоча і має життєво необхідні аспекти.

3. На наш погляд, потрібно приділити увагу можливостям використання наявного навчально-методичного забезпечення з інших предметів на уроках з основ здоров'я, а також переконанню вчителів щодо ефективності нестандартного підходу до викладання даного курсу.

Література

1. Страшко С.В., Животовська Л.А., Гречишкіна О.Д. та ін. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДу / За редакцією Страшка С.В. // Навчально-методичний посібник для викладачів валеології, основ медичних знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: Освіта України, 2006. – 260 с.

ВПЛИВ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА ПІДГОТОВКУ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ

Закалюжний В.М., Паляниця О.В. (Полтава)

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Сучасний вищий навчальний заклад має формувати нову генерацію української інтелігенції, яка братиме активну участь у будівництві незалежної держави. Сучасний етап ринкової економіки висуває принципово нові вимоги до спеціаліста, серед яких найважливіші — високий рівень професіоналізму, активність, діловитість, мобільність, почуття відповідальності, вміння швидко орієнтуватися у ситуації, наявність культури ділової етики і спілкування,

раціоналізм і прагматизм [2].

У вищій школі науково-дослідна робота студентів була і залишається однією з важливих і необхідних складових підготовки висококваліфікованих фахівців. Наукові біографії відомих вчених-біологів, і, зокрема, українських, підтверджують цей факт. Без перебільшення можна стверджувати, що через студентську науково-дослідну роботу (НДРС) пройшли майже всі відомі вчені, вчителі вищої кваліфікації середньої школи зі званням «Заслужений вчитель», «Вчитель-методист». Впродовж своєї викладацької діяльності вони, у свою чергу, виступали активними організаторами науково-дослідної роботи студентів і учнів, вважаючи підготовку достойної зміни почесним завданням. У багатьох вищих навчальних закладах України поступово склалася система НДРС, яка має тісний зв'язок із специфікою навчального процесу [3].

У радянський період розвитку вищої освіти широке залучення студентів до наукової роботи, їх участь у конкурсах науково-дослідних робіт, олімпіадах, наукових та науково-практичних конференціях вважалися одним з важливих пріоритетів підвищення якості підготовки спеціалістів [3].

На нашу думку, свого вищого рівня організація НДРС досягла у другій половині 60-х — першій половині 80-х років ХХ століття. У другій половині 80-х років почалась стихійна руйнація системи НДРС, яка продовжувалась і в 90-х роках. останніми роками спостерігаються намагання Міністерства освіти і науки України планомірно здійснювати у всеукраїнському масштабі певні заходи щодо відновлення системи НДРС у нових умовах трансформації суспільства, науки і економіки.

Важливою умовою успішної підготовки майбутніх вчителів біології слугує широке і ефективне впровадження науково-дослідної роботи у навчальний процес.

З цією метою повинна бути розроблена загальна концепція організації НДРС, яка передбачає принаймні три основні елементи:

- залучення студентів до пошукової діяльності з першого до останнього курсу навчання у вузі;
- тісний зв'язок з практикою майбутньої роботи;
- участь студентів не тільки в проведенні наукових досліджень, але й у впровадженні отриманих результатів НДРС у виробництво [1,4].

Активна участь у НДРС, як правило, підвищує організованість студентів і, як наслідок, їхню успішність та зацікавленість майбутньою професією. У більшості вузів науково-дослідна робота студентів організовується в різних формах, які в методичних цілях поділені на дві групи: включені у навчальний процес і такі, що виконуються в позаурочний час.

До навчальних форм організації НДРС відносять:

- підготовку наукових рефератів на задану тему;
- навчально-наукові семінари;
- виконання дослідницьких лабораторних робіт і домашніх завдань, які містять елементи творчого пошуку;
- виконання курсових, дипломних, магістерських робіт, які містять дослідницьку частину, як вищої форми творчої діяльності студентів.

Другою групою форм НДРС є робота студентських фахових гуртків і проблемних груп студентського наукового товариства (СНТ).

Організаційний рівень НДРС значною мірою залежить від активної участі професорсько-викладацького складу в керівництві нею і методичного забезпечення наукової роботи студентів. Очевидно, що в умовах впровадження ступеневої системи підготовки кадрів участь студентів у науковій роботі має стати однією з умов відбору в магістратуру. Найбільшого успіху науково-дослідної роботи студентів можливо досягти при активній співпраці ради СНТ, професорсько-викладацького складу та адміністрації вузу.

Література

1. Галузінський В.М., Євтух М.Б., Спіцин Є.С. Місце науково-дослідної роботи студентів у концепції вдосконалення підготовки сучасного вчителя // Нові технології навчання. Наук.-метод. збірник. — К.: НМЦВО, 2000. — Вип. 27. — С. 94–104.

2. Драгомирова І. Концептуальні аспекти формування сучасного спеціаліста // Нові технології навчання. Наук.-метод. збірник. — К.: НМЦВО, 2000. — Вип. 27. — С. 49–52.
3. Леоненко П., Гасанов С., Садовий М. Науково-дослідна робота студентів: досвід минулого і проблеми сьогодення // Вища школа, 2002. — №2–3. — С. 19–33.
4. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. — К.: НПУ, 2000. — 210 с.

ДО ПРОБЛЕМИ БІОЛОГІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗМІСТУ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Іщенко В.І., Іщенко Т.С. (Полтава)

У зв'язку з реформою середньої освіти, найактуальнішими є питання оновлення змісту освіти для дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, професійно-технічних та вищих навчальних закладів. Особливо значущою стає ця проблема у зв'язку з переходом на 12-річне навчання у загальноосвітніх навчальних закладах [1].

Ця ж проблема навчального змісту стосується і предметів природничого циклу, зокрема біології. Спостерігається певне відставання змісту середньої освіти від рівня сучасної науки. Одночасно природничі науки, особливо сучасна біологія, перебувають на якісно новому етапі глибоких теоретичних узагальнень.

На сьогоднішній день в біології, існують достатньо розроблені і закінчені теорії: еволюційна, клітинна, генетична, що створені на основі фундаментальних узагальнень. На етапі побудови всеосяжної теорії створюються різні системи знань, що охоплюють фундаментальні досягнення науки. Можна назвати різні теоретичні моделі, які визначають системні знання, що виражені в окремих теоретичних поняттях, гіпотезах, законах, які на сучасному етапі розвитку науки стають елементами створюваної цілісної біологічної теорії. Ці теоретичні моделі покликані дати єдине системне знання про досліджуване коло явищ [5].

Проблема формування цілісності знань в різних аспектах досліджувалась багатьма дидактами та методистами [2, 3, 4]. Кожний навчальний предмет, а отже й освітня галузь, черпає свій зміст з певної науки або наукової галузі, а останній структурується згідно з принципами навчання. Іншими словами навчальний предмет є своєрідною "проекцією" відповідної науки у процес навчання.

Сучасний стан навчального змісту середньої школи, а особливо її старшої ланки, на жаль, не віддзеркалює основних тенденцій розвитку наук про природу, а є відображенням їх емпіричного етапу становлення. Відповідно навчальні програми переобтяжені конкретними знаннями, які ніяк не відповідають принципу системності. Яскравим прикладом такого положення є навчальний предмет "біологія". Лінійні навчальні курси "Рослини", "Тварини", "Людина" – є типовим прикладом великої кількості конкретних знань, які не підпорядковані в будь-яку систему теоретичних узагальнень. Завершуючий курс "Загальної біології", який за змістом номінально відповідає теоретичній біології, включає надскладний навчальний матеріал з основ цитології, біохімії, генетики, біології розвитку, теорії еволюції та екології. Основною проблемою тут стає протиріччя між складністю понятійного апарату самої науки і спробою його спрощення при дидактичній адаптації до рівня середньої школи. Вирішенням цього питання може стати експериментальна перевірка різних за складністю варіантів навчального змісту безпосередньо у процесі реального навчання.

Іншою проблемою є структурування навчального матеріалу з теоретичної біології. Існуючий варіант такої структури має, на наш погляд, певні недоліки. В діючій програмі з біології, наприклад, матричний синтез білку розгля-